

This e-book was digitized from an original copy by the West African Research Association for the African Language Materials Archive (ALMA) project. Original funding for this project was provided by [UNESCO](#) and the [Council of American Overseas Research Centers \(CAORC\)](#) in cooperation with the [West African Research Association](#) and [Columbia University](#).

Please see the following web sites for more information about the ALMA project, contributing authors, and more titles in the series.

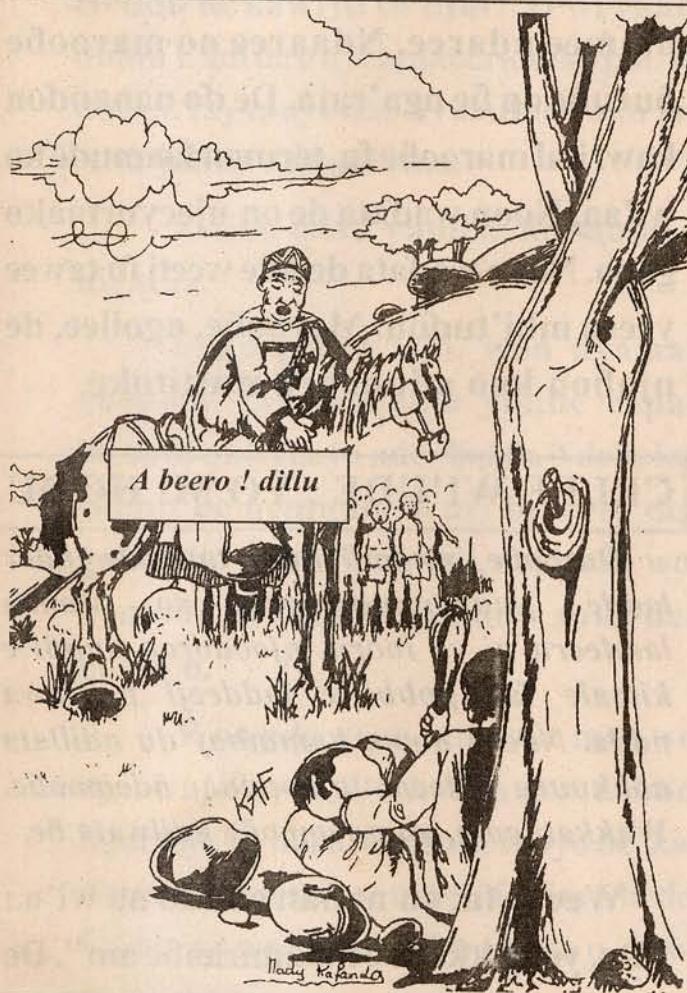
- Digital Library for International Research catalog: <http://catalog.crl.edu/search~S16>
- African Language Materials Archive (ALMA): <http://www.dlir.org/e-books.html>
- African language materials including interviews in video and PDF versions, documentary video, translation work, and bibliographies can be viewed at <http://alma.matrix.msu.edu>.

BANTAARE

Hulataa haalude
ko miilotoo e ko
yi'i heba
Burkina men
bantoo.
ISSN 0796-5893

Bantaare lim. 15/2003 : b. 40

So yimbe fu nyidondirii,
Fay gooto wanyaa banndum.
Ni Alla walla en.
So yimbe fu njidondirii,
Mono fu yidanii banndum,
Ko yidani hoorem,
Ni Alla walla en.
So mono fu jabii he'deede,
E heyande banndum
Ni Alla walla en.

Isaa

*Hamnde Kodwar nde
tampinan hooreebe
leede : so mi muroke
yo bone, so mi haalii
yo bone !*

Fotto o, nder Independent, limoro 491, hello 1, yuuri

MILOOJI AM

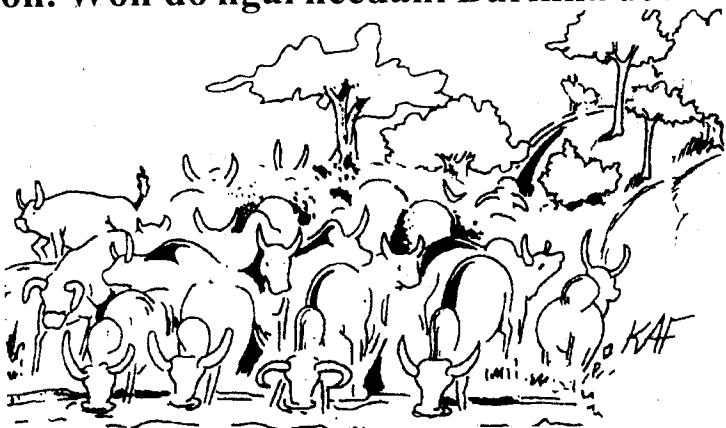

*Alla e miilo nyolataa,
de mi wartan dow
miloji am kindi. Mi
haalan haala
maroobe, haala eggahodaabe, haala suudu
baaba e haala mawdo
mo anndaa ko dawrata.*

MAROOBE

*En ndaara maral men heba nafa en de
paamen koo wanaa ko nyalli hannde
waalata jaango.*

Anon maroobe, na mi miila na on mballa leydi men Burkina ndi sanne. Na mi miila koo na on mballa ko'e mon du sanne. Ndelle won do maral ngal heedani on. Won do ngal heedani Burkina du

Nder leede kewde, ko maral walletee na buri ko mballete don dum. De duum bonnataa fay gootum.

Nder leede kewde faa hannde, ko maral nafata maroovo, na buri ko maral mon nafata on dum. Ndelle kakkilanee maral mon. Ndaaree yuude rawani warde hikka, ndee ngal buri nafude on. Yuude

maamii on warde hannde, ndee ngal buri nafude on. Kanaa ndaaron no ngaaron, heba nde weeti fu, tawee ndeen maral mon burani on barke. Duum le na woodi no wa're. Aranan fu, muyde.

Muyde won dume ? Duum won ummee ndaree. Ndaaree no maroobe burube on be nga'rata. De do nanandon kawrital maroobe fu, termon faamude ko wi'aa. Noon wadata de on njeyortaako gada. Noon wadata de nde weeti fu tawee yeeso mbi'tudon. Maroobe, ngollee, de njabon koo adunaaru wattitoke.

CELEE WI'UDE : YO MI HODU

*Duroobe yo mboowu taweede nder
ladde yuurummbereere, so wanaa
laddeeru ni yo fooru, njoodoroo duubi e
kitaale faa pobbi e laddeeji ngarowa
ndila. Ndeen noon, kammboy du ndillata
nokkuure ndeen, njoppana ndemoobe.
Wakkati gom, yo ndemoobe ndiiwata be.*

Weetii fu, en nanan godso na wi'a : “Do, yo nokkuure maamiraabe am”. De yegrita koo wanaa ko wonnoo arande woni.

Hannde do ngondaa e Burkina fu, yo wuro maa ngondaa. Tinna tan, taa mbonnanaa fay gooto. Tinna du celaa wi'ude : “Min yaa, yo mi hodu. So mi eggay subaka ni yo kiikiide eggan-mi, mi hodowa nokkure maaniire”.

Duroobe, celee hoda hotta. Sukaabe tan hoda hotta woodani.

Ko saabii de doodo kodudon fu na on mbi'ee on werbe ? Ngoonga. Kodudo yo beero. Kaddi fu yo hodu, yo weeru. So daway ni yo huirndan. Ndelle kaddi fu so on kodoobe, on mbi'ete, on werbe.

Wanaa on werbe le ! Do neddo yottii, tawi ladde baleere, de howi wadi wuro, wanaa beero. Tawudo dum, doon, won beero. Muuyudo binngal koole wada ngesa, oon won beero.

Ndelle anon duroobe, tinnee. Do tawudon ladde baleere de nyibudon faa wari waylii wuro, tinnee taa njoodoree doon ko on kodube. Wanaa on kodube. Yo wuro mon ngoddon. Do tawadon e Burkina fu, so on ndimii de on ndanyii doon, doon won wuro mon. Saboo doon won wuro baaba bii'on. Doon won wuro bii'on.

Do njoodoridon duubi e kitaale, fadde goddo e warde wi'a yo nokkuure baabam, mbi'ee yo nokkuure mon. Saboo yo nokkuure mon. Yo wuro mon. Yo wuro baaba bii'on. Tinnee taa goddo riiwa on doon. Heba taa ndiiwedon do njoodidion, miccitee :

1. Do njoodidion fu, taa njoodoree koo on heggoobe jaango maa fabbi jaango. Mawuri maa mattuuri. Njodee ba doon tabitoton.
2. Do ceedudon fu, so ndunngu warii, aawee de ndemon gese.
3. Nyanne ndemoowo muuyi remude dow goti mon naatirdi ladde, tinnee taa koynanee dum. Kaalowee laamorde fu burnde badaade on ko joomum wadi de termon jogaaide nokkuure mon.
4. Do duroobe ngadi dido maa tato fu, na leebi ngada waalde nde laamorde anndani, ko buri wodde, tawee departema na anndi fiyaa mum. Ngaddee baale duroobe de ngadon baale ndemoobe. Tewtee ardo ndaaroowo no ngadoton de maral mon yaha yeeso, de goti taa paddee, de wuro fu laatoo jam e jaleede.

NJANNGEE BANTAARE
Seedee L. 942/MIJ/CA-TJ/OUA/PF

SUUDU BAABA LEBDAAN SENNDEEDE

So politikki ummoke hakkunde kawtube suudu baaba, toy kaananke yoni heedude, heba politikki taaboo yoppa suudu baaba na hawriti ?

So kaananke wadataa politiki, leebaanaa hettinanoo ngardo fu haala haala politikkim, yoppa suudu baaba na wonnoo do woni.

Ndule suudu wi'etee suudu baaba ?

Suudu noddirteendu suudu baaba won suudu ndu neddo naatata de tawa mo ndaari fu yo minyum maa mawnum, yo biyum maa taannum, yo innam maa bammum, yo mo hawti golle maa mo hawti kumpa...

Nder suudu nduun, tawaado fu yo a jewu dum. So na a habda dum, kanaa kabaa keddaa. So a mana dum, manaa ba walaa dagu. Nder suudu baaba, senndiiru walaa. Saboo fay gootum seeday. Fu yo endam. Mo a wadanay fu yo a hebay bawde. Wanaa a muuyay, yo a waaway.

So suudu baaba mawnii, tilay tawree ardo. Ardo oon na noddiree jooro so suudu fotorndu. So suudu mawndu, ni ardo noddiree amiiru.

Jooro e amiiru fu e laarabuure ittaa. Kambe been won kawjotoobe suudu baaba. Be njeyaa burnude fay gooto. Be njeyaa famsinde fay gooto. Mo be ngadanay, be leebaa bonnande dum.

Termudo bantude suudu baaba fu, jooro e amiiru fu, na leebi guutanaade

dum. Baka mabbe walaa koo o, yo moodibbo, koo o, yo seydaani, koo o, yo talka, koo o yo jom buudi. Mo bone hewtii fu, na be njey wallude dum.

Ndelle kaananke lobbo won mo anndaa senndiiru, ndarantoodo ndaraniido suudu baaba fu.

Nder no politikki o naati nih, toy kaananke leebi heedude ?

So rewii faa Alla wadii ma, a kaananke, yuude amiiru faa yaade jooro, so politikki naatii leydi maa, a leebi anndude do keedataa, heba taa politikki o bonnina suudu baaba,

Nder ko politikki wadi Burkina hitaande 2002 dum, kaanankoobe moosinkoobe hewbe paamii ko nafata suudu baabii boy. Nder Gajirgu, hewbe mabbe yamitoke ko leebi wadeede.

Heedande o, buri naa heedande oo to, buri ? Heedande bibbe suudu baaba ndu, buri, naa heedande janano o, buri ? Nder bibbe baaba be, heedande mo rimi, buri naa heedande mo taani ?

Kaanankoobe been, tawii jaabu ngu na tiidi. Ndelle be mbi'i gido Alla fu, itta mo miilotoo na waawi wallude bantaare suudu baaba.

Nder ko politikki o war i faa taabii dum, hamnde waday. Fay gooto du miilaaki, kaananke wadii ko boni. Hoolaare na heddi ley mabbe be fu, hakkunde kaanankoobe e suudu baaba.

Ndelle suudu baaba so bonii, ni yo ardom bonni düm. So woodii du, yo ardom woodini düm.

Anon ardiibe, nde suudu baaba woodi ndee, buri woodande adunaaru fu. Mballee en, nde weeti fu, tawee ndeen suudu baaba buri woodude. Ndelle taa cenndee !

Ardiido suudu baaba senndii fu, wadii ko tawray artiibe. Suudu baaba wanaa ko senndetee. Alla wallu en e cenndoobe suudu baaba.

RAFI ANNDUDE KO HAAJAA

Mawdo so mawnii, na leebi tawee na anndi ko haajaa. Leebaa tawee inam maa bammum, biyum, taanum, minyum, maa mawnnum maa esum, maa deekum won ndawronoowo düm.

Wadiino e jamaanuuji, moodibbo ndewudo Alla, njiddo Alla sanne. O dewli dendiiko togooso. O yidi düm faa walaa heese. O hoolii düm du faa walaa heese. O wadataa huunde fu nde deekiiko haajaaka, no o fotiri yidde düm.

Nyannde gom, jemma kutuba hiiri. Moodibbo men hiirdi e juulde. O waaldi e juulde faa do laamfo subahaana bannginani o, o rookoo kulle tati heba wadana o, o heba ko o uuurdi e adunaaru.

Moodibbo men findini deekum haalani. O wi'i : "Min e nilaado Alla ngoddunoo jooni. Nilaado Alla wi'i,

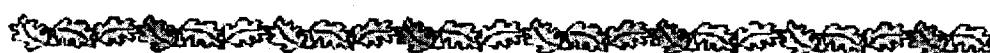
kulle tati Alla haajaa wadande kam. So mi rookoke de, jooni Alla wadana kam de. Yaha wara fu walaa. Min du mi muuyay luttude ma. Duum de pindin-mi ma heba kaalanaa kam ko leebum rookaade".

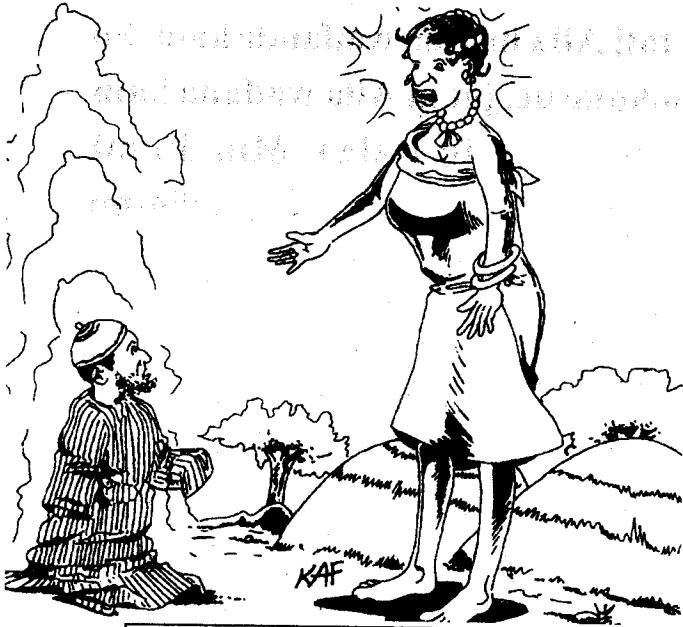
Dey moodibbo wi'i gorum wo'nii gada findinii düm heba kokkondira hakkillo, nji'ta ko njoni rookaade Alla. Debbo o jaabii o wi'i : "Dow hoore arande fu, a pamdoraado, rooka ndanyaa ko beedanadaa". Moodibbo na anndi ko deekum haajaa. Ndelle yedday. Heddii dabbi ko deekum wi'i.

O beedanaa faa yottii teppere makko. Debbo ndaarunoo gorum ni wi'i gasay : "Rooka faa buytoo". O wadi ko deekiiko wi'i. Alla famdinani o ngoraaku makko faa jaasi no worndunoo arande.

Debbo ndaarunoo gorum ni beerndem metti. O wi'i rooka Alla düm warta no düm worndunoo. Moodibbo men rookii Alla ngoraakum warta no worndunoo. Alla yedday. Ngoraaku moodibbo men warti no worndunoo. Alla holli o, koo tati o dabbunoo, tati o wadanaa.

Ndelle so neddo na hooloo deekum, taa hooloo diwtina. Saboo reedu jemma sumpalew, nduu dawii nduu daraaki, kammbu warii, nimre foodii, e maayo manngo Alla buri mawnude, e debbo, kam boy poti luggude.

Mawdo mo anndaa ko dawrata

Neddo anndaa ko woni e nimre, neddo anndaa ko woni e maayo maango, neddo anndaa ko woni e reedu jemma.

So neddo na hooloo debbo, ni hooloo heddita alla e wi'aakanaa tati njogotoo debbo : fotiire baleere, wudere baleere, fewre baleere. Paamee koo mawbe wobbe du no debbo ni Alla hokkiri boy. Njaafee be.

Porof

BANNDI BURKINA

Taa bonnu kure maa e kaaye
 Taa hollu atiime no wanyirte
 Taa hollu noowra nyaadeeki
 Taa jogara yonki cellal
 Taa jooda e liccal ngal coppataa
 Taa ne'ir biya : a wuyay a domday
 Tafudo hoore mum wurtinan kajje
 Tagu yo diidol tefaare

Teddungal gorko yo nguli muudum

Teeleende hoyi labude

Tekkere buri wayde loonde

Tilay looti yookoode

Tinnaade na buri yurminkinaade

To bondo woni fuh, lobbo na woodi

Toni kawrataanaa dow ko am

Tobo miilataake do duule ngala

Toolo walaa e baaba maayii

Toolo walaa e daande

Toowgol kammu hadataa dum yi'eede

Wada yi'ee na buri haala nanee

Waalannde laddeeru waasataa yiire

Waalu do jemma tawi ma

Waatunge tilay leloo

Waccaango e wuccaango njaadataa

Walaa ko tappaa sakko fitta

Walaa ko suudi Alla teeleende

Walaa e bernde, loowaaka e jiiba

Walaa e kawdi, walaa e kawaadi

Walaa galle mahi bolongal

Walaa ko yami salla Alla na selli

Walaa ko doomaandu doomi

Walaa ko hilli maayo e tobo

Walaa ko holli rawaandu nyiiye

Walaa ko holli waandu no fintirte

Walaa ko micci tenngu puyaangu

Walaa ko sore walaa ko soorte
Walaa ko suudi faamburu loocol
Walaa ko yahri rawaandu nyayngal
Wanaa balinnde fuh, tobata
Wanaa fulbe fuh njahdi hoggo
Wanaa haraade jey haarannde
Wanaa ko daati fuh muudetee
Wanaa ko jalbata fuh woni kañje
Wanaa ko rawni fuh woni kosam
Wanaa nyannde fuh coggu sontata
Wanaa nyannde fuh hiiro welata
Wanaa nyannde fuh woni aljumaare
Wanaa rawaandu fuh nanngata nagge
Wanaa riggiinde fuh tobata
Wanaa wunnyiniindu fuh jukketee
Wannyaare cofal ley birgi
Wanyi duko waati nder luumo
Wadsoo danndi nyo'a nagge.
Wadu nji'aa, bonaa
Weelo kam woni manngal nyawuuji
Weentaade buri sawraade
Weeti weetay, won ko heddi e jemma

Waawude haala dekata leendu dow noora

Wela demngel lallinta yaawa teppel
Welde hoore buri welde daande
Welde jammbere wanaa welde galle
Welo-welo hadi njommbo yiiteede
Wi'eede bonaa, tawreede boni
Wo anndudo neddo waawi dum
Wo cellal woni hoore ngalu
Wo geenol suusi gacce
Wo gite kersata gite
Wo hakkillo woni neddo
Wo hunnduko bonni mboddi
Wo jahoowo fergotoo
Wo lubngol nanngata fowru
Wo majgere habbi laasi mbeewa
Wo taykitaade waddi anndal
Wo yiide wadata yidde
Wodda ganyo maa gilla hiirtaaki ma
Wobbe nga'aanaa hono dowgi ndubbi
Wojjude wanaa faa laaba
Won ko muytete modataake
Won ko wadata diimitataa
Woddude hadataa nananeede
Wuura dawra maya dawra walaa
Wuybe kabataa na nyannde feccugol.

*Waaldeere daraniinde fulfulde nder
Burkina winndi dewtere banndi.*

Nder mayre banndi diyuuri.

EN KOLLA KOREEJI MEN SAABUUJI DI ANDANAA

Ngesi, taali, taariki, fu yo ko naatata e mbirdi suka. Nder ko rewtaa dum, bureyma Jallo, na joodii Luumo mango, Wagadugu, haalanii min haala gorko mo nyaamataa kam tan, mo hirataa. Faa hannde, gorko oon, o cuuso. Kanko bureyma oon, o tayereejo.

Wadiino e jamaanuuji, gorko gom wonnoo, de yo cuuso sanne. O wi'i o hulataa, o hirataa, o myaamataa kanko tan.

Gorko goddo du wonnoo doon, na jogii suka surbaajo mo hanom e wodde walaa.

**Suka surbaajo o,
wari yonii
bañeede.
Lettugal e gorgal
fu, yimbe yo
yuuran na
ngarana o.**

Baabiiko salii hokkataa o fay gooto so wanaa gorko mbi'aado hirataa, hulataa, nyaamataa kam tan.

Gorko mbi'aado hulataa, hirataa, nyaamataa kam tan o, yo suka jokolle. Jaadiraabe makko mbi'i o yamowa suka debbo ko o heban. O salii o yamoytaa. Jaadiraabe makko njamiri o saabu Alla. Heddii o yehi o yamowi suka debbo. Nyandee o yamoynoo, o hokkora.

Suka gorko wartidi suka debbo wurom. Tawi baaba suka debbo wi'iino suka debbo terma faamude salle ko suka gorko o,

wi'aa hulataa, hirataa, nyaamataa kam tan dum yo ngoonga. Suka debbo du yedday bammum. O wi'i o faaman so Alla jabii.

Suka debbo wari fuddi ndefu. So defii rottii, wi'a gorum nyaama. Gorko wi'a neddo maani en noddee ngara be kawrita be nyaama.

Suka debbo wari seeda defata, de artoo adunaaru rottia. Wi'a o nyaama. O wi'a neddo maani noddee wara. So suka gorko hebay mo hawta, pummaarim nyalla doon, so hiraande du, nde hiira doon de nde waala doon.

Worndi noo faa o tawi suka gorko mayan rafo so hebay mo hawti.

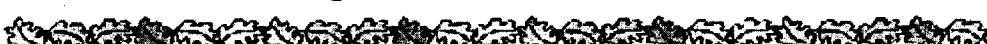

Gorko nyaamataa kam tan

Suka debbo yehi wuro bammum, itti fillii. O wi'i: "Baaba, ko nanunodaa fenaaki. Goram nyaamataa kam tan".

Baabiiko wi'i ndelle o ndaarana dum salle ko wi'aa o hirataa dum yo ngoonga. Suka debbo wi'i so Alla jabii ni faaman ko woni. Dum ummi dum ruucii suudu gorum.

So rewii faa naange saami, suka debbo deffii rottii, faa hiirtoke, ni dilla. O

wartataa so wanaa boyal dontooje. So rewii faa na o warta, do neddo woni fu na nana, na o jogorii: "Kuni njoppee kam jon kaa mi yaha mi fukkowoo. Illa hiiri anen ngondunoo. So heyay on faa hannde ni wanaa ko joonin dum heyata on. Ko ngadoton dey, on celan kam heba mi yaha mi fukkowoo, mi foofira e yonki am".

Do goriiko woni ley suudum dum, na nanana o. Duum fu haday, yo fuki na deyinii ; wi'ataa fay gootum.

Suka debbo yottoo, naata nder suudu. Fonndita daddaarem de fukkoo. Gorko hadataa, haalataa. Yamataa, wattitataako no wordunoo.

Worndinoon faa jemmaaji njuuti. Huunde fu ko gorko men wi'ata deekum walaa. No o worndunoo e muudum keeja nih, noon o hedderii e muudum.

Suka debbo yehi wuro bammum, itti fillii. O wi'i baabiiko : "Suka gorko o, hirataa. Walaa fu no mi toonyoraaki o, de o hiray kam".

Baabiiko wi'i ndelle o ndaarana dum salle ko wi'aa o hulataa dum yo ngoonga. Suka debbo wi'i so Alla jabii ni faaman ko woni. Dum ummii dum ruudii suudu gorum.

Faro wuroo suka gorko o, weendu na toon. Neddo fu njottiido ndu, maa hawrii e hoore konu, maa konu tawii dum doon. Tilay na yi'u konu. Sukka debbo fukkii, acci faa jemma jenngi, pooli ngoodi e ledde, so wanaa gujjo maa gusuuru, maa geddo Alla, njahoowo wakkati ndeen, walaa. Goriiko e hoorem yo daani wakkati ndeen.

Suka debbo wurtii yaasi. Darii faa booyi seeda. Ruudii warti fukkii. Adi junngom fawi dow gorum. Gorko men denyii yami. O wi'i koree jam, neddo maanii ! Deekiiko jaabii wi'i : "Walaa basi. Yo weendu inna maaniiru miilotoo-mi. Mi nanii toon jom ngorgu en du kawrata, toon konuuji du kawrata. Toon min du kaajaa-mi lonnoyde jaango de mi anndaa salle a footan kam". Suka gorko moosi de yami o salle duum ni hadi o doydi. Suka debbo wi'i duum hadi dum doydi. O wi'i ndelle taa duum hada o doydi. O daanoo.

Suka debbo yeeyii fukkii. Gorko daantii. Suka debbo yeeyii findini dum. O wi'i : "Noy mbi'udaa". Suka gorko jaabii wi'i : "Duum kaa hoyii ma ko koydol bumdo. Nde yi'aa fu yo daani. So jam finii jaango ni mi dootirte lonnowaa kaddule maa".

Suka debbo watti wi'i : "Mi yidaanaa so na a doota kam lonnooru jaango, taa kooyaa jogola". Goriyo o wi'i duum du hoyii deekum. Fay jogola won mi hooyataa so weetii.

Jam fini weeti . Naange fudi faa henndu jaayi. Suka gorko wi'i deekum hebino heba be njaha lonngol. Suka debbo botti kaddule faa heewi ronndini kordom. Kanko du o wafsi puuccu makko.

Naa na be njaha. Kordo debbo na ardi, genndiiko na jokkii, kanko na o rewti. Huunde fu o aday. Fay meselal walaa e jiiba makko. Be ndewnoo faa be ndoomi weendu fu, suka gorko turii adi binndere dow

dullaangal deekum. Be taabii. Na be njaha faa be njottowi weendu.

Be njottinoo fu, kordo dadfsi daddom, fuddsi lonno. Joomum sorowi kooli pewki, daddsi wudere lobbere, joodii de forti koydem. Goriiko yottii fukkii ; adi hoore deki e koyde deekum. Debbo na moyta nde. Be maatay ni konu fiili be. Suka gorko harbitii darii de looti binnderem.

Tawi hooreejo konu doomii. O faddi dum binndere tiinde. Ngaandi hoorem doyyitii. O turii o adi puccum e jogolaajim. O tappi konu faa daati.

Nde o jaaltinoo fu, o teeti jawdi, o teeti maccube o henni gere gooto.

Ba booyan ni konu didsabo fiilni o. O taggi konu nguun. O adi jawdim o hawrondini e jawdi aranndeeri. O wadi maccube heebe kawriti e arandeebe.

Heddii suka gorko men ruudii do deekum. O tawi dum na joodii to o yoppunoo dum. O fukkii dow daddom na o wawlii koydem. Ni na be ngaajoo.

Fadde mabbe e faamude, tawi konu tatabu fii hawrii. Be naatondiri. O taggi konu o hawrondini.

Kiikiide warnoo, kordo debbo liilti lonnom ronndii. Suka gorko ardini

maccubem e jawdi ndi walanaa re're. Deekiiko na filgii e puccu.

Rewnoo faa be ndoomi wuro mabbé ni suka gorko wadi jawdi fecca pecce tati de wi'i : "Fecco wooto ngo, kaananke wuro jey, fecco didsabo ngo, bammaa jey. Fecco heddiingo ngo, anen njey".

Ndelle jooni kaa esiraabe suka gorko annditii koo o hirataa, o nyaamataa kanko tan, o hulataa. Esiiko gorko noddii o lamndii ko saabii de o hulataa, o hirataa, o nyaamataa kanko tan.

Suka gorko wi'i yi'ii, njannde gom kam e gidom njehi njiilowii na tewta jawdi. Be njiili faa booyi, be kebabay fay gootum. Ndelle be ummanii wuro. Be ndoomunoo, mono fu faltorii baadem. O yottii o tawi nyaamdu walaa. O nokki gawri seeda o faddi e hunnduko makko. Wakkatim o haccii jaadiiko na wara. O tubti gawri ndi o faddi. O heddi o joodii. Jaadiiko du joodii. Be tawdaa doon faa hiraande hiirtaa.

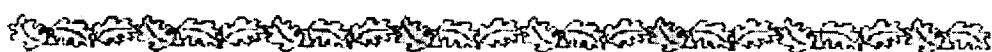
Seedee L. 942/MIJ/CA-TJ/OUA/PF

NJANNGEE BANTAARE

So na on kaajaa soodude Bantaare, noddee telfon limoro 36 39 78 maa 25 11 95.

Njanngée Bantaare heba paamon de paaminon suudu baaba ko min miiloto.

Anon du, mbinndee min koillon ko miilotodon heba yebtiden, de bantén suudu baaba. Alla anndi do miilo bantoowo suudu baaba woni.

Lebbi na njaha na ngata. Ibe ngondi faa hitaandi fiili warti. Gawri ndi o tubtunoo ndi fudi faa mawni. Ndi rimi, ndi benndi, ndi tayaa, ndi sokkaa, ndi wadaa cobbal, ndi diba faa tilii heba njaroobe njara. Wakkati ndeen pay, jaadiiko o, yottii. Heddii be kawriti be njari. O wi'i kanko, duum wadi de o nyaamataa kanko tan. Baka duum, fay muyudaa nyaamude aan tan so Alla jabay ni wadataa.

Esiiko watti yami o, ko saabii de o hirataa.

Suka gorko wi'i, won nyalaande goodom, tawdanooma yimbe capande jeenayo e njeenayo nder ladde. Ndelle kanko timmi be hemnde. Wari be kebi debbo gooto. So rewii faa hiirii, sukaabe worbe hemnde be fu, kawran dow suka debbo gooto o.

Won nde weeti, sukaabe men worbe njehi njiilowii. Be kebi suka debbo be ngartidi. So hiirii, capande njoyo be, kawra dow debbo arano o ; capande njoyo heddiibe be du, kawra dow debbo keso o. Nih faa waali balde.

Nyannde gom sukaabe men worbe ndilli heba njiilwoo dagu no e bada nih. Debbo arano o, nanngi debbo keso o hirs.

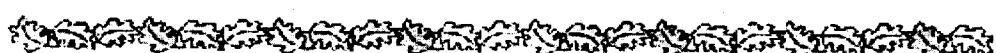
Sukaabe worbe ngarti tawi suka debbo hirsama. Be noddi nawlum be yami. Kam du jaabii wi'i : " On miilaakinaa min tan mi waawataa on ? duum de ngaddandon kam nawliyo ? duum de min du mbaru-mi o " .

Suka gorko yoppi wi'i esum : " Anon du ndaaree, debbo gooto mo worbe hemnde kawrata dow muudum, debbo goddo waddee heba timma dum di do, fu ko buytani dum donngal, de dum nannga debbo oon dum wara. Anndi kaa worbe keyataa debbo ! duum saabii de mi hirata debbo " .

Nde suka gorko haalunoo yottini fu, esum yami dum, ko saabii de dum hulataa.

Suka gorko wi'i : " A yamii kam ko paamataa. Won nyalaande finunoo, ummii-mi naatum ladde tayte mi heban ko mi wartida. Alla e bawdem, konu hippitii nanngi kam hawrondini e nanngaabe wobbe faa hannde. Nanngaabe be fu diddido ngeyyiraa. Nde hiiri fu, ngyyaab be dido ittetee mbarowee. Illa na boy nyonoo ni faa wara sii. Boy mbaraama hoo !

Nyalaade na njaha na ngarta. Mo ngeyyidaa-mi o, na jogorii min ndogga. Na mi wi'a dum mi yidaa doggude saboo mi woowaa doggude. Warowi heddi yimbe dido ko mbaree de min mbaree. Mo ngeyyidaa-mi wi'i mi hula Alla, mi ndaara Alla, de mi acca min ndogga taa min maaya mayde bolde. Mbi'u-mi o, ikkana kam mayde mayde bolde e joodaade nyannde gom mi miccitoo koo won nde ndoggunoomi mayde.

**Suka gorko mo ngeyyidaa-mi watti
yamiri kam saabu Alla, mi acca min ndogga.
Heddii o jaaltii kam. Min coosii, min ummii.**

**Naa na min njaha. Min bantida koyde
amin ngeyyaade ; min mballindina dë, min
ngatta min yebtida keddiide. Nih faa do
rawaandu ladde wuudi e amin.**

**Rawaandu ndu nyaami jaado am faa
timmi, na mi ndaara. Ndu nyaamdunoo fu,
ndu adi hunnduko mayru ndu moyti dow
yeeso am de ndu taabii.**

**Heddii ummi-mi. Geyelle na keddii
e koynal am. Na mi yaha, geyelle na
ndaasoo, na ndasodoo jiire koynal jaado
am.**

**Ni na mi yaha, faa ngaroy-mi naatum
nder cukkorgal ledde. Fadde am e faamude
fu, mi yolkiteke e bunndu : noppam na iida
: fii-faa, faa-fii, faa do mbobbowii-mi.**

**Ko mbobbowii-mi dum, bantum gite am
ndaarum dow. Na mi yi'a hunnduko bunndu
ba hoodere. Ba neeban ni paamum sonnyo.
Jaka mboddi mooltanaandi Alla daasotoo
heba yalta. Heddii ndekii-mi dow kunkuru
mayri. Ndi daasodii kam faa do min nyalti e
bunndu. Min naati e cukkorgal ledde.
Mbolla men rewi nano, min du ummanii-mi
nyaamo.**

**Na mi yaha. Na mi yaha faa ngaroy-
mi tukkum maayo manngo. Naatum nder
maayo. Na mi yaha. Na mi yaha faa maayo
waddi kam daande. Do puddsum yinaade do,
godsum nanngi koynal am keddodii-ngal e
geyyere nde. Fadde am faamude, tawi mi
hootowi njedda birdi leydi.**

**Hakkillo am warowi warti. Tawi
geyyere nde ittoke. Ummii-mi, mi anndaa
fu do njahan-mi. Jaka yo nder wuro am
ngonum.**

**Ndelle kaddi fu so neddo yonkim
timmay, ko waawi warde dum walaa. Duum
wadi de mi hulataa“.**

Heddii esiiko wi'i nanii, faamii.

*Bureyma Jallo
Tayeere na joodii luumo manngo,
Wagadugu*

*Hitaande fu, Waaldeere Bantaare
Pulaaku na wada kawrital dow no
Burkina yebtortoo. Kawrital
2004, yo lewru mars 204. So na a
yidi tawee, winndu min kollaa
illa desambere 2004 waray.*

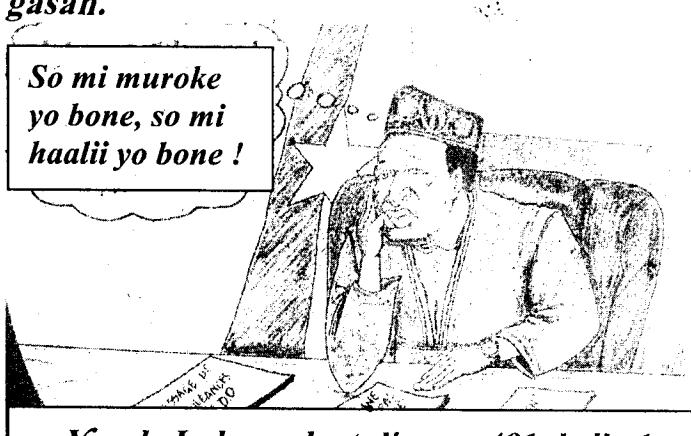
Aderese o:

**Issa DIALLO
09 BP 293 Ouagadougou 09**

SUUDU ADUNA

*Illa 19 lewru jeenayburdu, yimbe
Kodiwar, yo kaban. Hamnde mabbe nde,
nafataabe, nafataa Burkina. Illa hamnde
nde fuddi, min mbinday min mbi'i on fay
gootum tay. Alla e du'aa'u tan min njogii
na min ndu'oo : Alla sawrin. Hamnde
nde, na habbi hooreejo leydi men, Beleese
Kompawre, hoore. Na hasii dum
gasan.*

***Sö mi muroke
yo bone, so mi
haalii yo bone !***

Yuude Independent, limoro 491, hello 1

